

BUDA NA TAVANU

Džuli Ocuka

BUDA NA TAVANU

Prevela sa engleskog
Marija Stajčić

Mono i Manjana
2012.

Naslov originala
The Buddha in the Attic, Julie Otsuka
Copyright © 2011 by Julie Otsuka, Inc.
Prava za srpsko izdanje © Mono i Manjana, 2012
Sva prava zadržana.

Izdavač
Mono i Manjana

Za izdavača
Miroslav Josipović
Nenad Atanasković

Glavni i odgovorni urednik
Srđan Krstić

Urednik
Ivana Benović

Prevod
Marija Stajić

Lektura
Mono i Manjana

Kompjuterska priprema
Mono i Manjana

Dizajn korica
Jelena Mladenović

Fotografija na korici
John Clark

Štampa
Elvod-print, Lazarevac

E-mail: office@monoimanjana.rs
www.monoimanjana.rs

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

821.111(73)-31

ОЦУКА, Џули

Buda na tavanu / Džuli Ocuka ; [prevod Marija Stajić]. - Beograd : Mono
i Manjana, 2012 (Lazarevac : Elvod-print). - 163 str. ; 21 cm

Prevod dela: The Buddha in the Attic / Julie Otsuka.
- Beleška o autorki: str. 163.
ISBN 978-86-7804-724-4
COBISS.SR-ID 190546444

Za Endija

Neki od njih ostaviše ime za sobom te se o njima još hvale pjevaju. A drugima opet nema spomena, iščezoše kao da nikad nisu niti postojali; sada su kao da ih nikad nije bilo, tako i djeca njihova za njima.

– KNJIGA SIRAHOVA 44 : 8–9

Ambar je izgoreo –
sada
vidim mesečinu.

– MASAhide

BUDA NA TAVANU

DOĐITE, JAPANCI!

Na brodu, većina nas bile su device. Imale smo dugu crnu kosu i ravna, široka stopala i nismo bile mnogo visoke. Neke od nas u detinjstvu nisu jele ništa do retke pirinčane kaše i imale su malčice krive noge, a nekima je bilo tek četrnaest godina, i same su još bile devojčice. Neke od nas došle su iz grada i imale su na sebi modernu gradsku odeću, ali mnogo više nas bilo je iz unutrašnjosti te smo na brodu bile u onim istim starim kimonima koje smo već godinama imale na sebi – izbledele oderine naših sestara, bezbroj puta zakrpljene i ponovo bojene. Neke od nas došle su s planina i nikad pre toga nisu videle more, osim na slikama, a neke od nas bile su ćerke ribara pa su čitavog života bile kraj mora. Možda smo na moru izgubile brata ili oca, ili verenika, možda je neko koga smo volele jednog nesrećnog jutra skočio u vodu i jednostavno otplivao, a sada je došao čas da i mi isto tako krenemo dalje.

NA BRODU, prvo što smo radile – pre nego što bismo odlučile koja nam se dopada, a koja ne, pre nego što bismo jedna drugoj rekly s kojih smo ostrva ili čak pre nego što bismo se potrudile da jedna drugoj saznamo imena – bilo je da uporedimo fotografije naših muževa. Bili su to zgodni mladići crnih očiju i guste kose, kože glatke i čiste. Vilica im je bila jaka. Držanje dobro. Nos prav i otmen. Izgledali su kao naša braća i očevi tamo kod kuće, samo bolje odeveni, u dugim sivim kaputima i lepim trodelnim zapadnjačkim odelima. Neki su stajali na pločniku ispred drvene kuće s krovom koji se strmo produžava sa obe strane, skoro do zemlje, s niskom belom drvenom ogradom i uredno pokošenim travnjacima, a neki su pozirali naslonjeni na ford model T na prilazu ispred garaže. Neki su sedeli u fotografskom studiju na tvrdim foteljama s visokim naslonom i uredno sklopljenih dlanova zurili pravo u fotoaparat, kao da su spremni da prkose čitavom svetu. Svi su obećali da će biti tamo u San Francisku, da će nas dočekati kad uplovimo u luku.

NA BRODU, često smo se pitale: hoće li nam se oni dopasti? Hoćemo li ih voleti? Hoćemo li ih prepoznati s fotografije kad ih budemo prvi put videle na doku?

NA BRODU, spavale smo ispod palube, u zadnjem delu broda, gde je bilo prljavo i mračno. Kreveti su nam bili uzane metalne police naslagane jedna iznad druge, a dušeci su nam bili tvrdi i tanki, potamnili od mrlja s drugih putovanja, drugih života. Jastuci su nam bili napunjeni suvom pšeničnom plevom. Ostaci hrane bili su razbacani po prolazima između brodskih kreveta, a podovi su bili vlažni i klizavi. Bio je tu jedan okrugli brodski prozor, a uveče, kad se vrata na tavanici zatvore, tamu bi ispunili šapati. *Hoće li boleti?* Tela su se okretala i vrpeljila ispod ćebadi. More se nadimalo. Vlažan vazduh je gušio. Noću smo sanjale svoje muževe. Sanjale smo nove drvene sandale i beskonačne rolne svile boje indiga i o tome kako ćemo jednog dana živeti u kući s dimnjakom. Sanjale smo da smo lepe i visoke. Sanjale smo da smo opet na pirinčanim poljima s kojih smo tako očajnički htele da pobegnemo. Snovi o pirinčanim poljima uvek su bili košmarni. Sanjale smo naše starije i lepše sestre koje su očevi prodali za gejša da bismo mi ostali mogli da se prehranimo, a kad smo se budile, teško smo disale boreći se za vazduh. *Na tren sam pomislila da sam na njenom mestu.*

PRVIH NEKOLIKO DANA na brodu patile smo od morske bolesti, povraćale smo, pa smo stalno

morale da idemo do ograde. Toliko nam se vrtelo u glavi da nismo mogle ni da hodamo, ležale smo na krevetu otupele i obramrle, ne sećajući se ni sopstvenog imena, a kamoli imena naših budućih muževa. *Podseti me opet, ja sam gospođa kako beše?* Neke od nas grčevito su se držale za stomak i naglas se molile milostivoj boginji Kanon – *Gde si?* – dok su druge radije samo ćutke zelenele u licu. Često bi nas usred noći trglo naglo izdizanje broda i nakratko nismo imale pojma gde smo, niti zašto nam se kreveti pomeraju, niti zašto nam srce ludački lupa od straha. *Zemljotres* – obično bi nam prvo palo na pamet. Tada bismo pružale ruke k majci u čijem smo naručju spavale do onog jutra kad smo otišle od kuće. Spavaju li one sad? Sanjaju li? Misle li danonoćno na nas? Da li na ulici i dalje hodaju tri koraka iza oca, ruku prepunih tereta, dok otac ništa ne nosi? Da li nam potajno zavide što smo otplovile? *Zar ti nisam pružila sve?* Jesu li se setile da nam iznesu stara kimona da ih provetre? Jesu li se setile da nahrane mačke? Jesu li nam sigurno rekle sve što treba da znamo? *Drži šoljicu obema rukama, ne izlaži se suncu, nikad ne govori više nego što je potrebno.*

VEĆINA NAS na brodu bila je obrazovana, pa smo bile uverene da ćemo biti dobre supruge. Znale smo da kuvamo i šijemo. Znale smo da slu-

žimo čaj i aranžiramo cveće i da satima tiho sedimo na svojim širokim stopalima, a da pritom ne kažemo baš ništa bitno. *Devojka mora da se stopi s prostorijom: mora da bude prisutna, a da se čini kao da nije tu.* Znale smo kako da se ponašamo na sahrani i da pišemo kratke setne pesme o prolasku jeseni od tačno sedamnaest slogova. Znale smo da plevimo korov i cepkamo drva za potpalu i da donosimo vodu, a jedna od nas – ćerka mlinara koji je mleo pirinač – umela je da ode do grada udaljenog tri kilometra noseći na leđima vreću od trideset pet kilograma pirinča a da se i ne oznoji. *Bitno je kako dišeš.* Većina nas bila je lepo vaspitana i bile smo izuzetno učtive, osim kad bismo se naljutile i počele da psujemo kao mornari. Većina nas uglavnom je govorila kao prave dame, visokim tonom, i pretvarale smo se da znamo mnogo manje nego što smo znale, a kad god smo prolazile pored mornara, pazile smo da koračamo sitnim, odmerenim koracima, s nožnim prstima okrenutim ka unutra, onako kako doliči. Koliko su nam samo puta majke rekly: *Hodaj kao što hodaju u gradu, ne na selu!*

NA BRODU, svake noći smo se uvlačile jedna drugoj u krevet i satima raspravljale o nepoznatom kontinentu pred nama. Pričalo se da ljudi tamo ne jedu ništa drugo osim mesa i da su im